

több elemzés szükséges. El kell menni a magyar folklórig, és ebből az alapból kiindulva kell felépíteni a kompozíciókat.

A felismeréshozzzú ideig nem követte tett. Az alkalmi társulások, illetve vezetőik számára túl nagy buktatókat rejtett ez az elképzelés. Inkább megmaradtak a standard számok szokványos vagy kevésbé szokványos előadásánál. Néhány esetben az élvonalbeli példaképek szerzeményeihez hasonló kompozíciókkal is jelentkeztek.

A változás több mint egy évvel ezelőtt kezdődött, amikor egy Kodály által gyűjtött zsoltárt dolgozott fel Szabados György együttese, majd ezt a stíluselképzelést továbbfejlesztették és jelentkeztek az elmúlt évi San Sebastian-i fesztiválra. Az eredmény: kategóriájukban nagydíjat nyertek.

Itthon a közönség először idegenkedve, majd egyre jobban elfogadva hallgatta ezt a különleges, más együttestől nem hallható egyéni zenét. A nemrég az Egyetemi Színpadon lezajlott koncerten viszont már telt ház fogadta a magyar jazz-stílus kibontakozását.

Miből áll ez? Szabados György kiválasztott Kodály és Bartók népdalgyűjtéseiből néhány szép, jellemző magyar dallamot, s ezeket a feldolgozás során szinte sejtjeire bontotta. Erre az igen dallamos alapra építette fel témáit. A téma tehát nem magyaros, hanem ősgyökeresen magyar. Ezt a témát vázúl használta fel, a jelenlegi modern jazz és a mai modern zene kellékeivel látta el. /Gondolok itt most arra a modern jazzre, amelynek legjelesebb képviselői közül Keith Jarrett-tet, Jiri Stivint és Włodzimierz Nahorny-t az elmúlt évben Magyarországon is hallhattuk./ Az általuk játszott jazzben parázs ritmusu zenei alapszövet van, melyhez a legkülönbözőbb és - a hagyományos értelemben - legváratlanabb szólóhangszerek társulnak, s a legkülönbözőbb, kifejezetten izgalmas improvizációkkal, hangzásbeli színekkel teszik újszerűvé e folyton megújuló műfaj

előadóművészetét.

Az említett koncerten, az Egyetemi Színpadon, öt kompozíciót hallottunk, amelyekben az improvizációk alapját a magyar népzeneire jellemző törvényszerűségek adták. Valamennyi variáció szerzője, hangszereelője az együttes zongorista-vezetője, Szabados György, aki "A nagy hegyi tolvaj balladájá"-ban énekesként is bemutatkozott. Zongorastílusa sok azonosságot mutat Keith Jarrettnek a közismert "Sorcery"-ben hallható vashangú játékaival. Az együttes szaxofonszólistája Ráduly Mihály, aki adottságokban, kifejezőerőben, improvizációs készségben és mindenekelőtt atmoszférateremtésben felveszi a versenyt a legnagyobbakkal is. Hasonló tulajdonságokkal rendelkezik Vajda Sándor, a fiatal bőgős is. Mindazt tudja, amit megtanulhatott példaképeitől, Jimmy Garrison-tól, Charlie Hadentől, Cecil McBee-től. Ehhez teszi hozzá egyéni előadásmódját. Csak elismeréssel lehet szólni a kibontakozóban lévő hegedüستهetség, ifj. Horváth Lajos játékaról. Az együttesben a stabil ritmusalapot Jávori Vilmos szolgáltatta. Kimmel László tenorszaxofonozott. /Magyar Ifjuság, 1973. február 23./

Simon Géza Gábor

II. SZEGEDI JAZZNAPOK

/részlet/

1973. június 9-10.

Négy combót hallhattunk Szegedről: a Dorogi Triót, a Hulin Quartettet, a Szaniszló Triót és a Vági Jazz Bandet, továbbá egy dixieland-csapatot, a Molnár Dixielandet, amelyet Szeged Oldtimersnek is hívnak, továbbá a Dorogi Big Bandet. A Gonda Együttes, a Rákfogó Együttes és a Szabados Combo a fővárosból,

adapestről érkeztek. A tizedik együttes a Debreceni Jazz Együttes volt.

....

S azután következett a Jazznapok csúcsteljesítése, a Szabados Együttes, free-stilusban, amelyen Horváth Lajos Jr. /elektromos hegedű, ütőhangszerek/, Friedrich Károly /pozan, ütőhangszerek/, Ráduly Mihály /szoprán- és tenorszaxofon, csengők/, Szabados György /zongora, ütőhangszerek/, Vajda Sándor /bőgő/, Jávor Vilmos /dob/ játszottak. Ebben az együttesben három olyan zenész játszik, akik véleményem szerint hangszerük vezető művészei Magyarországon: Friedrich, Ráduly, Vajda. Közülük ebben az estén a bőgős Vajda Sándor volt a legjobb. A magyar jazz-stilusért eddig a Szabados Együttes vette a legtöbbit. Másfél esztendő alatt ez az együttes egy olyan speciális jazz-stilust fejlesztett ki, ahol az improvizációk alapjául sajátos törvényszerűségek szolgálnak, amelyek a magyar népzenei karakterisztikusak. A témák tösgyökeres magyarok. Ezeket Szabados György dolgozta fel magyar népdalok alapján és azokat a jelenlegi modern jazz és modern zene kellékeivel látta el. Ebben a jazzben a zenei alapanyag erős kötődésben van a ritmussal. Ezekhez izgalmas improvizációk és sok hangszin társul. /der Jazzfreund, Menden, NSZK, 1973.szept./

Simon Géza Gábor

FREE JAZZ -

MAGYAR FOLKLÓRBÓL

A magyar jazz-muzsikás a hatvanas évek elejéig a lehető legnehezebb helyzetben tevékenykedett: nemcsak a kényszerű csend időszakában, de akkor is, amikor úgy-ahogy lábra állt. Hiszen nem védte sem-

mi, a szórakoztatózene tömeg-népszerűsége, és az abból fakadó anyagi biztonság, sem a komoly zene rangja, évszázados művészi tekintélye. A jazz harmadik világa nálunk sokáig meglehetősen sivár, légtüres világot jelentett.

Az elmúlt években frontáttörés történt: ahogyan a rock zene és a jazz közelebb került egymáshoz, úgy növekedett a műfaj népszerűsége. Ma már pl. nem gond az Erkel Színházban magyar együttesekkel hangversenyt rendezni: ez néhány évvel ezelőtt még elképzelhetetlen volt. Valóban meglepő, hogy a két-fajta zene milyen közel került egymáshoz: ha körülnézünk nem kis számú beat- és jazzklubjainkban, azt tapasztaljuk, hogy a közönség nagyjából azonos összetételű és korosztályú. Vidéken még jobban működnek a jazzklubok, mint a fővárosban. A műfaj népszerűsítésében igen aktív a Rádió, hosszú unszolásra a Hanglemezgyártó Vállalat is megmozdult, s talán még megérjük, hogy a Televízió is felfedezi a műfajt. Sokan tanulnak, és még többet szeretnének tanulni jazzt: a konzervatóriumi jazztanszakon soha olyan zsúfoltság nem volt, mint manapság.

Mindennek megvan az előnye és hátránya. Erősödnek a műfajjal kapcsolatos egzisztenciális és üzleti szempontok. Az együttesek tömegbázist akarnak szerezni: lassan azok a zenekarok kerülnek az élre, amelyek a legszélesebb rétegek igényeit szolgálják ki. Tehát kifizetődő nagyon egyszerű, divatos és populáris jazzt játszani. A régebbi közepgeneráció, amely a swingért, és a hagyományos modern jazzért rajongott, teljesen idegenül érzi magát a teenage-rek jazz-rock klubjaiban, lassan mindenünnen kiszorul, ahol élő, vagyis magyar jazz hallható, és lemezei, meg hi-fi berendezései között szinte elsáncolja magát. S ezért nem könnyű azoknak az együtteseknek sem - ez a fentiekből következik -, amelyek hagyományos modern jazzt vagy kísérletesebb avantgarde zenét játszanak: ezeknek a törekvéseknek a mai keményebb, üzletibb szellemű zenei profizmus nem kedvez.